



samen • leren • ontwikkelen

PROTOCOLLEN EN WERKVORMEN

OPBRENGST LEERKRING 17/19



NORMEN

NORMEN BIJ PROTOCOLLEN:

Er zijn een paar gouden regels die altijd gelden wanneer je met een aantal mensen gaat samenwerken. Wanneer je je aan deze normen houdt, zorgt dat ervoor dat ieders tijd, input en kwaliteiten optimaal benut worden en je de beste resultaten zult krijgen.

Share the air

Zorg er samen voor dat de lucht gedeeld wordt. Praat je normaal veel? Let op dat je het gesprek niet domineert. Praat je normaal niet zoveel? Zorg dat jouw inbreng niet gemist wordt.

Be hard on the content, and soft on the people

Zorg dat de feedback of discussie gericht is op de inhoud, niet op de persoon. Dit onderscheid moet er zijn om kritisch te kunnen zijn en tegelijkertijd een fijne onderlinge sfeer te behouden.

Be kind, specific, and helpful

Als je je werk presenteert aan collega's stel je je kwetsbaar op. Wees daarom aardig, specifiek en behulpzaam. Niemand is gebaat bij vage feedback. Zorg dat je voorstellen oplossingen aandragen of problemen aankaarten die het project verder helpen.



INTRODUCTIE

Dit boekje geeft handvatten om projecten voor project gestuurd onderwijs vorm te geven. Deze handvatten komen in de vorm van protocollen. Deze zijn tijdens de lessen ook door leerlingen te gebruiken zijn wanneer zij stappen willen maken bij hun eigen project. De protocollen zijn voor en tijdens een project op meerdere manieren te gebruiken.

Project gestuurd onderwijs gaat uit van het project als onderwijskapstok waarbinnen leerlingen kennis en vaardigheden ontwikkelen. Bij het ontwerpen van het project is het noodzakelijk om zoveel mogelijk handvatten voor het ontwikkelen van de gewenste kennis en vaardigheden toe te voegen. Dit zorgt ervoor dat leerlingen met deze kennis en vaardigheden in aanraking komen.

Projectgericht onderwijs is wat anders dan project gestuurd onderwijs, waarover dit boekje gaat. Vaak zie je in onze lespraktijken projectgericht onderwijs. Leerlingen worden voorzien van informatie en moeten deze kennis en vaardigheden vervolgens toepassen in een project.

De protocollen uit dit boekje zijn gebaseerd op de protocollen van High Tech High scholen uit San Diego.

*Dit boekje is ontstaan vanuit de
Quriuz leerkring - Aan de slag met projecten*

High Tech High

Developed by a coalition of San Diego civic leaders and educators, High Tech High opened in September 2000 as a small public charter school with plans to serve approximately 450 students. HTH has evolved into an integrated network of sixteen charter schools serving approximately 5,350 students in grades K-12 across four campuses. The HTH organization also includes a comprehensive adult learning environment including a Teacher Credentialing Program and the High Tech High Graduate School of Education, offering professional development opportunities serving national and international educators.

High Tech High is guided by four connected design principles—equity, personalization, authentic work, and collaborative design—that set aspirational goals and create a foundation for understanding our approach.

Protocols

Protocols are liberating structures that support equitable dialogue and collaborative work. In improvement science, there are lots of tools people can use. The tools are not enough. For this work to be transformative, we need structures that help us construct thinking and next steps together. The protocols below are designed to help teams understand the problem they want to address, build on bright spots in their system, and take action for improvement. Please use, adapt, and share!

We gebruiken
HTH-protocollen omdat
onze tijd extreem kostbaar is.
Een niet-productieve
vergadering is daarom
'really, really awful

JA EN...! BRAINSTORM PROTOCOL

(ca. 15 min)

Doel: een project idee breder, groter en interessanter maken

4+ personen

Vorbereiding:

1. Maak groepjes van 4-6 deelnemers
2. Bekijk de normen
Iedereen doet mee
Ga voor kwantiteit
Geef geen oordeel
Bouw voort op elkaars ideeën
Zeg ideeën hardop
Veel plezier!
3. Elk team heeft een groot papier of whiteboard en voldoende stiften.
4. Zorg voor vrolijke muziek, dat helpt bij het brainstormen.

50 THINGS BRAINSTORM

(ca. 15 min)

Doel: In een zo kort mogelijke tijd, zo veel mogelijk ideeën genereren.

Bij meer dan 4 personen: meerdere groepjes maken

Vorbereiding:

1. Leg posterformaat vellen neer en zorg voor voldoende stiften om te schrijven.
2. Zorg dat iemand de tijd bijhoudt. Er zijn online verschillende digitale timers te vinden. Je kunt ook een opzwevend nummer opzetten van ongeveer vijf minuten.

PROTOCOL:

1. Voor de hand liggende ideeën (2 minuten)

Het is verstandig om eerst de 10 meest voor de hand liggende en vaak wat saaie ideeën of oplossingen allemaal uit te schrijven om ervoor te zorgen dat deze niet steeds in je gedachten opkomen bij het zoeken naar creatieve, nog niet bestaande oplossingen.

2. Fifty things (5 minuten)

Als extra aansporing werkt het goed om deze oefening door twee concurrerende groepen te laten uitvoeren. De opdracht is om binnen 5 minuten zoveel mogelijk ideeën te noemen en op te schrijven voor een gegeven probleemstelling. Belangrijk is dat de groepsleden elkaars inbreng helemaal niet beoordelen en juist erop voortbouwen.

Voor een extra creatieve draai:

Kies een standaardoplossing en noteer de essentiële eigenschappen. Stel dat nieuwe ideeën twee van deze eigenschappen niet mogen hebben.

Een andere optie:

wat zou een superheld bedenken? Of roodkapje?

PROTOCOL:

1. Zet één projectidee in het midden.

Bijvoorbeeld: we gaan een speeltuin bouwen, we gaan een filmfestival organiseren

2. Zodra de muziek start voegen alle deelnemers nieuwe elementen toe door te zeggen; Ja, en....

3. Start bij het projectidee in het midden en kom met allerlei nieuwe ideeën.

Bijvoorbeeld: ja, en... we gaan speeltuinen bezoeken en fotograferen of ja, en... we gaan de geometrie en fysica van speeltoestellen bestuderen.

4. Ready, Set, Go! Welk team kan in 5 minuten zijn hele pagina bedekken met (de wildste) aanvullende ideeën?

5. Hang de lijsten ergens op zodat de ideeën niet verloren gaan. Gebruik ze tijdens het proces en kijk er af en toe naar!

INTERRELATIESCHEMA

(Ca. 60 min)

Doel: bepaal de hoofdoorzaken die het belangrijkste zijn om aan te pakken door de dialoog aan te gaan.

3+ personen

1 facilitator

Vorbereiding:

1. Schrijf een probleemstelling of vraag boven aan een poster/whiteboard
Bijvoorbeeld: te veel leerlingen zijn afwezig of hoe komt het dat we achterlopen op het plan?

2. Individuele brainstorm van oorzaken (2 min.)
Bedenk 3-4 van de belangrijkste oorzaken die volgens jou bijdragen aan de probleemstelling/vraag. Schrijf de oorzaken op een eigen post-it.

3. Snel delen & categoriseren (10 min)
Om de beurt deel je één oorzaak en plak je je post-it op de poster. Heeft iemand een vergelijkbare oorzaak dan plak je die post-it erbij.

PROJECT CHARETTE

(ca. 60 min)

Doel: Het snel genereren van project ideeën

6-15 personen
1 presentator
1 notulist
1 facilitator

Vorbereiding:

Maak een projectgrid op een groot vel/whiteboard en maak onderstaande rijen en/of kolommen.

Product	
Groepssamenstelling	
Relevantie	
Inhoud	
Toetsing	
Bronnen	
Vaardigheden	

Andere kolommen die gemaakt kunnen worden zijn bijvoorbeeld:
motivatie/inspiratie, ondersteuning, vakoverstijging, uitdagingen, etc.

PROTOCOL:

1. Beeldvorming (5 minuten)

De presentator presenteert het projectidee en eindigt met vragen/uitdagingen die er liggen. De notulist schrijft de belangrijkste dingen op.

2. Vragen voor verduidelijking (5 minuten)

De vragen hebben een kort feitelijk antwoord.

Bijvoorbeeld: *'Hoe lang mag het project duren?'*

'Hoeveel uur kan een leerling hier aan besteden'

3. Pak het projectgrid erbij.

De lijst aanvullen (ca. 5 minuten per kolom)

Het doel is om elke kolom/rij te vullen met zoveel mogelijk ideeën aansluitend bij het originele project. Je hebt 5 minuten per kolom. De facilitator bewaakt de tijd en zorgt ervoor dat er niet van het kolom-onderwerp wordt afgeweken.

De notulist schrijft alle ideeën die geopperd worden op.

4. Debriefing (5 minuten)

De facilitator leidt een gesprek over het proces van de groep en de opbrengsten voor de presentator.

Bijvoorbeeld: Op wat voor manier denk je nieuwe inspiratie te gaan verwerken in de opdracht? Zijn er tijdens de brainstorm dingen gepasseerd die je bijzonder interessant vond?

4. Bepaal de 6-8 belangrijkste oorzaken die bijdragen aan het probleem.
Schrijf ze in een cirkel rond de buitenrand van de poster, zoals de cijfers op een klok.

5. Verbind de oorzaken die een relatie met elkaar hebben/elkaar beïnvloeden door een pijl tussen de oorzaken te trekken. *De punt van de pijl geeft aan welke oorzaak invloed heeft op de andere. Voorkom lijnen met twee punten.*

6. De oorzaken met de meeste uitgaande lijnen hebben de meeste invloed.
Omcirkel max 2 hoofdoorzaken.

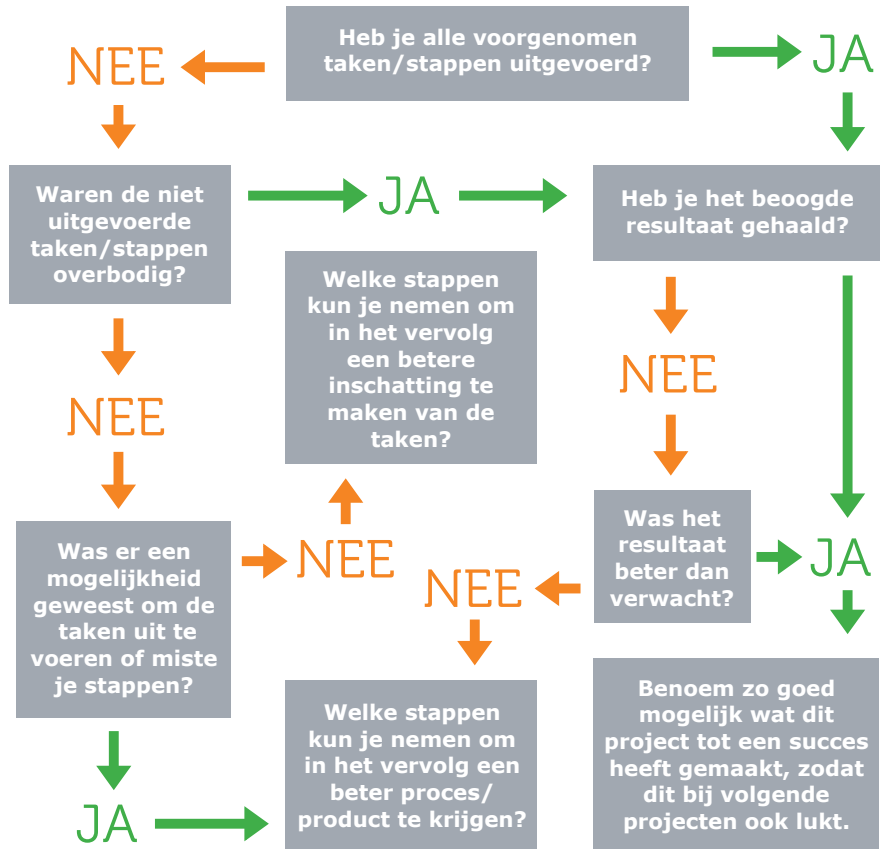
Equity pauze – gewetens pauze

7. Neem even de tijd om te overwegen: *waar doen we aannames of focussen we op externe invloeden waar we geen controle op hebben. Wat zit er achter deze oorzaak waar we wel invloed op hebben?*

8. Aanpassingen (5 min.)
Welke aanpassingen maken we aan de hoofdoorzaken?

9. Implicaties (10 min.)
*Wat gaan we doen om invloed uit te oefenen op de hoofdoorzaken?
Wat hebben we al geprobeerd, wat was succesvol en waar liggen de uitdagingen?*

EVALUATIE PROTOCOL



PROJECT TUNING PROTOCOL

(Ca. 60 min)

Doel: een projectontwerp verder uitwerken

3+ personen
1 presentator

PROTOCOL:

1. Deel het projectidee met je groepsleden (5 minuten)

2. De presentator introduceert zijn project (10 minuten)

Wat zijn de projectdoelen, opbrengsten en waar wil de presentator hulp bij?

3. Verhelderingsvragen stellen (10 minuten)

Groepsleden stellen verhelderingsvragen om het project beter te begrijpen. Het zijn korte, feitelijke vragen.

Bijvoorbeeld: Hoelang duurt het project?

Hoeveel uur per week werken leerlingen aan het project?

Waar wordt het werk tentoongesteld?

Wie ga je voor de tentoonstelling uitnodigen?

5. Discussie (15 minuten)

De presentator stelt opnieuw zijn brandende vraag. Vervolgens verlaat de presentator de kring en gaat daarbuiten zitten. Hij luistert vervolgens naar de discussie van de groep. De discussie start met positieve feedback over het project. Na ongeveer acht minuten vraagt de facilitator aan de groep of ze de brandende vraag nog in het vizier hebben. Dit helpt het gesprek te focussen.

6. Reactie van de presentator (5 minuten)

De presentator deelt met de groep wat hem het meest trof tijdens de discussie. Hoe hij nu tegen het project aankijkt en wat de volgende stappen zijn die hij van plan is te gaan zetten naar aanleiding van de geopperde ideeën en suggesties.

7. Debrief (5 minuten)

Het is tijd om op het proces zelf terug te kijken. De facilitator leidt dit door vragen te stellen aan de hele groep. Bijvoorbeeld: hebben we een goede brandende vraag gehad? Waar dwaalden we af? Hebben onze verdiepvragen de presentator aan het denken gezet? Weersta de neiging het over de inhoud van het project te hebben.

8. Afsluiting (5 minuten)

Iedereen heeft nog een keer een kans te zeggen wat hij nog had willen zeggen. Deelnemers delen wat ze meenemen uit deze sessie. Ze kunnen ook delen hoe deze sessie hun eigen project/praktijk zal beïnvloeden.



samen • leren • ontwikkelen



Aan dit boekje hebben meegewerkt:

Joris Vermeulen - Candea College 2017-2019

Stefan Vink - Liemers College 2017-2019

Wieke van Dijk - Quriuz - 2017-2019

www.quriuz.nl